

Warszawa, dnia 2 lutego 2022 r.

KOMENDANT GŁÓWNY
STRAŻY GRANICZNEJ
KG-CU-IV-2.074.12.2022

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2022 -02- 08
ZAL.	NR .....

Pan Marcin Wiqcek

Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

odpowiadając na pismo z dnia 22 listopada 2021 r. uprzejmie informuję, że z uwagą zapoznałem się z opinią Pana Rzecznika wyrażoną w wystąpieniu w sprawie respektowania, przez funkcjonariuszy Straży Granicznej, zasady *non-refoulement*, ze szczególnym uwzględnieniem ofiar przemocy wobec kobiet, w związku z trwającym na granicy polsko – białoruskiej kryzysem migracyjnym.

W tym miejscu pragnę zapewnić, że organy Straży Granicznej działają na podstawie i w granicach prawa i respektują regulacje międzynarodowe w zakresie przestrzegania obowiązku poszanowania zasady *non-refoulement*. Funkcjonariusze Straży Granicznej nie realizują działań o charakterze powrotowym wobec osób, które wyartykułują chęć ubiegania się w Polsce o ochronę międzynarodową, lub nawet zakomunikują to w sposób dorozumiany, pozawerbalny, jak również realizują zalecenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, oparte na art. 39 Regulaminu Trybunału tzw. środek tymczasowy (*interim measure*). W sytuacji wyrażenia chęci złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na terytorium RP przez cudzoziemca, funkcjonariusze Straży Granicznej zgodnie z art. 24 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. *o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej* dokonują względem cudzoziemca czynności związanych z odebraniem wniosku o ochronę międzynarodową i przekazują wniosek organowi uprawnionemu do jego rozpatrzenia.

Należy przy tym podkreślić, że w każdym przypadku deklarowania woli złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej przez cudzoziemców będących w związku małżeńskim – żona jest na osobności pytana, czy nie chce złożyć odrębnego wniosku. Rozmowa ta przeprowadzana jest przez funkcjonariusza-kobietę. Aby uniknąć ewentualnego niezrozumienia intencji, cudzoziemce wręczane jest na piśmie pouczenie o możliwości złożenia wniosku odrębnie. Straż Graniczna dysponuje takim pouczeniem w 23 wersjach językowych, co w pełni zaspokaja istniejące potrzeby.

Funkcjonariusze SG realizujący zadania związane z ochroną granicy państwowej i przeciwdziałaniem nielegalnej migracji, wspomagani w tym przez polskich żołnierzy wykazują również wzmoczoną czujność przy realizacji czynności służbowych w zakresie zabezpieczenia granicy państwowej, aby wykluczyć ryzyko niezidentyfikowania wśród migrantów ujawnionych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, osób potrzebujących pomocy, poszukujących ochrony międzynarodowej, w szczególności ofiar przemocy wobec kobiet. Udzielają pomocy każdemu ujawnionemu cudzoziemcowi wymagającemu interwencji medycznej, czy też pomocy humanitarnej. Zawsze, w każdym przypadku ujawnienia cudzoziemca po nielegalnym przekroczeniu granicy, w pierwszej kolejności oceniany jest stan

zdrowia. Szczególna uwaga zwracana jest na kobiety i dzieci. W razie potrzeby wzywane są karetki pogotowia, również funkcjonariusze patrolu udzielają niezbędnej pomocy i wsparcia. Cudzoziemcy zaopatrywani są w żywność (pakiety prowiantowe), ciepłe ubrania i koce. W sytuacjach wymagających hospitalizacji cudzoziemcy są przewożeni do szpitali. Po zakończeniu hospitalizacji prowadzone są czynności weryfikacyjne, które zmierzają do ustalenia celu pobytu cudzoziemców. Chciałbym jednocześnie zwrócić uwagę, że Straż Graniczna notuje wiele przypadków ucieczek cudzoziemców ze szpitali, czy też jawnych odmów złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

W tym miejscu pragnę zwrócić uwagę Pana Rzecznika, że priorytetem Straży Granicznej jest zwracanie uwagi na staranny dobór osób typowanych do służby. Dużą wagę przykładana jest do kompetencji, kształtowania wiedzy i wyrabiania odpowiedniego poziomu świadomości i wrażliwości funkcjonariuszy SG. Funkcjonariusze Straży Granicznej przechodzą liczne szkolenia z tzw. miękkich obszarów. Już w programie szkolenia podstawowego oraz podoficerskiego zawarte są zagadnienia związane z ochroną praw człowieka, kształtowaniem postaw antydyskryminacyjnych.

Należy podkreślić, że Straż Graniczna jako służba migracyjna niezwykle dużą wagę przywiązuje do kwestii kategorii osób wrażliwych, w tym do kobiet-migrantek. Nieodłącznym elementem powyższego jest stwarzanie odpowiednich możliwości oraz dostępu do ciągłego i systematycznego podnoszenia kompetencji poprzez organizację różnego rodzaju szkoleń i kursów doskonalących.

Na potwierdzenie powyższego, uprzejmie informuję, Straż Graniczna organizuje przedsięwzięcia szkoleniowe ukierunkowane na przekazywanie i doskonalenie wiedzy z zakresu społecznych kompetencji komunikacyjnych, niezbędnych do prawidłowego realizowania zadań służbowych w stosunku do cudzoziemców.

Kształtowane są również kompetencje funkcjonariuszy/pracowników w zakresie identyfikacji osób z grup wrażliwych, które odbywa się w ramach warsztatów pt. „Identyfikacja osób należących do grup wrażliwych (ofiary handlu ludźmi, osoby ze stresem pourazowym PTSD), a także kursy doskonalące z zakresu kształtowania i doskonalenia kompetencji międzykulturowych. Ich celem jest nabycie i poszerzenie wiedzy na temat kulturowych uwarunkowań komunikacji z przedstawicielami wybranych grup narodowościowych i religijnych, a także kształtowanie wrażliwości antydyskryminacyjnej, co ma niezwykle istotne znaczenie w kontekście kobiet-migrantek.

Uzupełnieniem powyższego są szkolenia w zakresie poszerzenia wiedzy z zakresu praktycznego wykorzystywania zasad określonych w Protokole Stambulskim podczas wykonywania czynności z cudzoziemcami – prawdopodobnymi ofiarami tortur lub innych form przemocy oraz z technik komunikowania się z takimi osobami, w ramach współpracy z Biurem UNHCR w Warszawie.

Ponadto, Komenda Główna Straży Granicznej, wraz z Ośrodkiem Szkoleń Specjalistycznych SG w Lubaniu podjęły wszelkie niezbędne kroki w celu uwrażliwiania funkcjonariuszy SG w obszarze stosowania zasady *non-refoulement*, w szczególności po wydaniu przez Europejski Trybunał Praw Człowieka wyrok przeciwko Polsce, dotyczących naruszeń art. 3 Konwencji w związku z niestosowaniem tejże zasady. Przede wszystkim należy podkreślić, że wiedza na temat wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w obszarze migracji odnoszących się m.in. do stosowania zasady *non-refoulement* jest stale upowszechniana wśród funkcjonariuszy Straży Granicznej w ramach cyklicznych szkoleń i warsztatów. Ośrodek Szkoleń Specjalistycznych Straży Granicznej w Lubaniu jest ośrodkiem wyspecjalizowanym w zakresie stałego podnoszenia kompetencji funkcjonariuszy Straży Granicznej z tzw. pionu właściwego w sprawach cudzoziemskich.

Szkolenia i warsztaty prowadzone przez ww. Ośrodek, dedykowane funkcjonariuszom realizującym czynności wobec cudzoziemców w szeroko pojętym obszarze migracji, już od 2021 r. obejmują omówienie wyroku *M.K. i inni przeciwko Polsce*. Uprawomocnienie się w listopadzie 2021 r. wyroku *D.A. i inni przeciwko Polsce* spowodowało, że również ten wyrok został objęty tematyką szkoleń i warsztatów.

W 2021 r. zrealizowano, a w 2022 r. planuje się zrealizować następujące przedsięwzięcia szkoleniowe:

- „Zasady identyfikacji cudzoziemców” – w 2021 r. 1 edycja dla 13 osób, w 2022 r. planowane 2 edycje dla 40 osób;
- „Postępowanie w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu” – w 2021 r. 2 edycje dla 32 osób, w 2022 r. planowane 4 edycje dla 80 osób;
- „Przesłanki przyznania ochrony cudzoziemcom w kontekście wydawanych decyzji o zobowiązaniu do powrotu” – w 2021 r. 1 edycja dla 13 osób, w 2022 r., planowane 2 edycje dla 40 osób;
- „Kontrola graniczna II linii - postępowania graniczne” – w 2021 r. 2 edycje dla 23 osób, w 2022 r. planowane 3 edycje dla 60 osób;
- „Rola organów w postępowaniu o udzielenie ochrony międzynarodowej” – w 2021 r. 1 edycja dla 11 osób, w 2022 r. planowana 1 edycja dla 29 osób;
- Warsztaty dla koordynatorów ds. ochrony przed wydaleniem – w 2021 r. 1 edycja dla 22 osób, w 2022 r. planowana 1 edycja dla 20 osób.

W ramach upowszechniania orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka wyroki *M.K. i inni przeciwko Polsce* oraz *D.A. i inni przeciwko Polsce* zostały one również zamieszczone na wewnętrznej stronie Straży Granicznej.

Powyższe zapewnia, że funkcjonariusze Straży Granicznej posiadają gruntowną wiedzę w zakresie przestrzegania obowiązku poszanowania zasady *non-refoulement* oraz identyfikowania osób wrażliwych, w tym ofiary przemocy wobec kobiet.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że zgodnie z sugestią Pana Rzecznika, podległe mi jednostki organizacyjne SG są uwrażliwiane na kwestie podnoszone w Państwa wystąpieniu z dnia 22 listopada 2021 r.

Z wyrazami szacunku,

gen. dyw. SG Tomasz Praga

/podpisano elektronicznie/

Potwierdzam zgodność kopii wydruku z dokumentem elektronicznym:

Identyfikator dokumentu	1150291.2688761.1679904
Nazwa dokumentu	RPO - zasada non-refoulement.pdf
Tytuł dokumentu	RPO - zasada non-refoulement
Sygnatura dokumentu	KG-CU-IV-2.074.12.2021
Data dokumentu	2022-02-02
Skrot dokumentu	BB2030E7407CB66DC090DF6FEF1DD13CAC242F03
Wersja dokumentu	1.9
Data podpisu	2022-02-02 13:40:05
Podpisane przez	Tomasz Maciej Praga Komendant Główny Straży Granicznej
Rodzaj certyfikatu	Certyfikat kwalifikowany podpisu elektronicznego

EZD 3.104.37.37.25435

Data wydruku: 2022-02-02

Autor wydruku: Filipowicz Agnieszka (zastępca naczelnika)

KOMENDA GŁÓWNA STRAŻY GRANICZNEJ
 ul Podchorążych 38 00-463 Warszawa
 Oddział Kancelarii Jawnej

**BIURO RZECZNIKA
 PRAW OBYWATELSKICH**

WPL. 2022 -02- 0 8

ZAL. .... NR .....

OPLATA POBRANA
TAXE PERÇUE - POLOGNE
 Umowa z Poczta Polska S.A.
 ID nr 476843/W

KG-CU-IV-2.074.12.2021

287676 2022-02-02 03 POLECONA ZPO

Pan Marcin Wiącek
 Rzecznik Praw Obywatelskich
 al. Solidarności 77
 00-090 Warszawa
 2022-02-02

287676

R

(00)859007731282961648

Poczta Polska

Oplata pobrana _____ zł _____ gr

2021